

Podejmowanie interwencji w odniesieniu do zwierząt rannych

Paweł Kwapisz, Paweł Koziół

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie

Przyczyny

- **Synantropizacja** – przystosowanie się roślin i zwierząt do życia w pobliżu siedlisk ludzkich oraz wykorzystywanie zasobów środowiska które stwarza człowiek np. niedźwiedzie korzystające z resztek pokarmu pozostawionych przez człowieka w parkach narodowych.
- **Synurbizacja** - umiejętność osiedlania się populacji zwierząt i wykształcenie specyficznych przystosowań do trwałego bytowania w terenach zurbanizowanych np. lisy zmiana składu diety, tolerowanie ruchu ulicznego.

Przyczyny

- **Wkraczanie człowieka na tereny zajmowane przez zwierzęta.**
- **Brak wystarczającej edukacji społecznej.**
- **Wzrost oczekiwań oraz roszczeniowość społeczeństwa.**

Problemy

- **Brak rozwiązań systemowych.**
- **Brak środków finansowych na taką formę działania.**

Podczas interwencji z dzikimi zwierzętami, **zawsze**, niezależnie od gatunku czy przypadku, najważniejsze jest bezpieczeństwo ludzkie.

Nie mogą mieć miejsca sytuacje kiedy osoby prywatne, weterynarze, personel ośrodków rehabilitacyjnych, wolontariusze, narażają zdrowie lub życie. Zasada ta odnosi się zarówno do akcji chwytania i interwencji z udziałem dzikich zwierząt jak i postępowania w ośrodku rehabilitacji, tj. badaniu, udzielaniu pierwszej pomocy czy codziennej obsłudze.

Najważniejsze żeby pamiętać, iż pracujemy z dzikimi zwierzętami, próby ich oswojenia czy „zaprzyjaźnienia się” z reguły odbierane są przez nie negatywnie, nawet jeśli tego nie pokazują w sposób do jakiego przywykliśmy u zwierząt domowych.

WYWIAD

Wywiad to nic innego jak zebranie maksymalnej ilości informacji na temat przypadku. Powoli to ukierunkować działania np. lekarskie, lub wręcz pomoże rozwiązać problem na miejscu np. poprzez pouczenie o braku potrzeby interwencji w przypadku zdrowych podlotów. Jeśli tylko jest taka okazja warto zebrać jak najwięcej informacji.

Telefoniczne przyjęcie zgłoszenia - WYWIAD

1. Z jakim gatunkiem mamy do czynienia?
2. Czy jest to osobnik dorosły, młody czy osesek?
3. Gdzie i **kiedy** znaleziono zwierzę i czy jest to miejsce bezpieczne dla niego i dla osoby interweniującej?
4. Czy zwierzę jest przytomne, oddycha, czy jest martwe?
5. Czy zwierzę reaguje na bodźce?
6. Czy zwierzę ma widoczne obrażenia?
7. Czy wiadomo dokładnie co się stało (np.: czy ktoś widział, jak potrącił je samochód)?
8. Czy zwierzę może stwarzać zagrożenie dla osób chwytających?
9. Czy interwencja jest potrzebna?
10. Czy jest możliwość przetransportowania zwierzęcia do weterynarza i w jakim czasie?

Podejmowanie interwencji

Reakcja na zgłoszenie konfliktu - poinformowanie zgłaszającego o możliwości i sposobach podjęcia różnorodnych działań.

Pamiętajmy że w większości przypadków rozmawiamy z osobami które nie mają doświadczenia z obchodzeniem się z dzikimi zwierzętami.

W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI DBAMY O SWOJE BEZPIECZEŃSTWO
(rękawice, okulary, odzież, chwytaki itp.)

- Jak najszybsza reakcja – ograniczenie stresu
- Minimum kontaktu bezpośredniego
- Zabezpieczenie terenu, usunięcie osób postronnych
- Zdecydowane pewne działania, manewry
- Zasłonięcie oczu, zabezpieczenie niebezpiecznych części ciała zwierząt (dzioby, pazury, kończyny).
- Bezpieczny i szybki transport

Podejmowanie interwencji

- Zwierzęta zdrowe pozostawić w spokoju, wycofać się, poczekać aż zwierzę odejdzie, monitorować i zabezpieczać teren przemieszczania w przypadku zwierząt dużych np: łoś; lub w zależności od okoliczności zamaskować w najbliższym zazielenionym terenie np.: podloty; lub odłović interwencyjnie (wypłoszyć) i niezwłocznie przetransportować do najbliższego środowiska bytowania).
- Zwierzęta lekko ranne (otarcia, stłuczenia, lekkie i płytkie rany cięte, szarpane, klute, złamania poniżej stawu kolanowego jednej kończyny, wyziębienia) zostawić w miejscu zdarzenia zabezpieczając przed kontaktem z ludźmi lub umieścić w ciemnym spokojnym miejscu na kilka godzin.

- Zwierzęta ciężko ranne (znaczne uszkodzenia ciała, poważne złamania kończyn, szczęki, uszkodzenia wew., amputacje) w przypadku zwierząt rzadkich oraz rokujących powrót do natury niezwłoczny transport do odpowiednich ośrodków rehabilitacyjnych, inne przypadki niezwłoczne uśmiercenie (odp. jednostki broń palna lub weterynarz środki usypiające)
- Zwierzęta egzotyczne w miarę możliwości zabezpieczenie drogi ucieczki, monitorowanie, kontakt z odp. służbami.

Gatunki chronione - ptaki

Małe ptaki śpiewające (drozdy, sikory, wróble, jerzyki), ptaki krukowate, gołębie

- ✓ chwyt obręczkarski
- ✓ podloty i ptaki młodociane – nie dotykać, zabierać, przenosić, ewentualnie przemieszczamy w pobliskie zakrzaczenia
- ✓ ptaki ranne pierwsza pomoc i transport do lecznicy wet. lub ORZ
- ✓ eutanazja: złamania skrzydeł u jerzyków i jaskółek, urazy głowy, ślepotą, urazy oczu, stare infekcje i złamania, ostra muszyca

Fot. Zwierzęta w mieście.
Interwencje. Poradnik.....

Gatunki chronione - ptaki

Ptaki związane ze środowiskiem wodnym (łabędzie, bociany, kaczki, czaple, mewy, rybitwy)

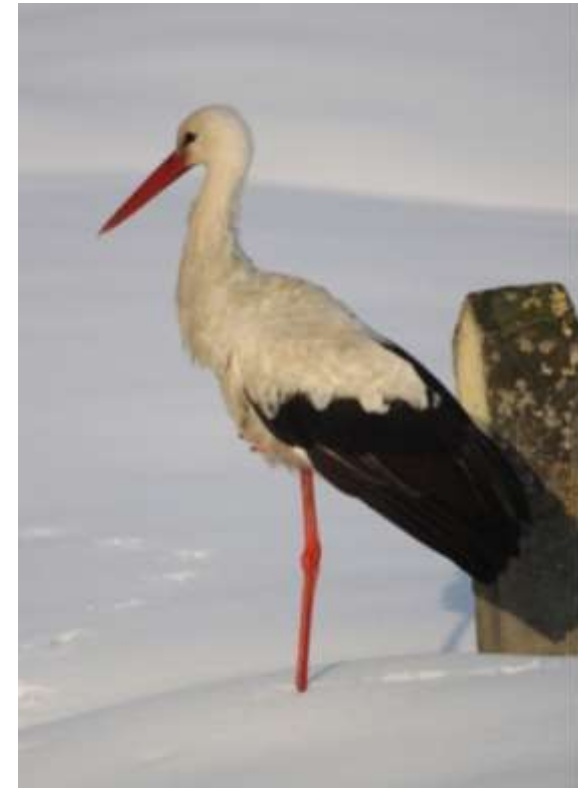
- ✓ uwaga na dzioby, nogi
- ✓ ptaki ranne pierwsza pomoc i transport do lecznicy wet. lub ORZ
- ✓ eutanazja: złamania nóg u ptaków dużych i długonogich, urazy głowy, ślepotą, stare infekcje i złamania, skomplikowane złamania skrzydeł, ostra muszyca

Fot. Zwierzęta w mieście.
Interwencje. Poradnik.....

Fot. Zwierzęta w mieście.
Interwencje. Poradnik.....

Gatunki chronione - ptaki

Gatunki chronione - ptaki

Ptaki szponiaste i sowy
(pustułka, myszołów, krogulec)

- ✓ uwaga na dzioby, szpony,
- ✓ podloty i ptaki młodociane
– nie dotykać, zabierać,
przenosić, ewentualnie
przemieścić w pobliże
zakrzaczenia lub inne
bezpieczne miejsce

Gatunki chronione - ptaki

- ✓ chwyt bukietowy
- ✓ ptaki ranne pierwsza pomoc i transport do lecznicy wet. lub ORZ
- ✓ eutanazja: urazy głowy, ślepotą, urazy oczu (wyj. sowy) lub szponów u drapieżników, stare infekcje i złamania, skomplikowane złamania skrzydeł, ostra muszyca

Fot. Zwierzęta w mieście.
Interwencje. Poradnik.....

Fot. Zwierzęta w mieście.
Interwencje. Poradnik.....

Gatunki chronione - ptaki

Gatunki chronione - ptaki

Jeże, wiewiórki, bobry, łasicowate, nietoperze, inne

- ✓ uwaga na ugryzienia – wścieklizna, świerzbowiec
- ✓ eutanazja – muszyca, znaczne ubytki skóry, skomplikowane łamanie kończyn

Wiewiórki

- ✓ najczęstsze interwencje dotyczą młodych osobników – wypadanie młodych z gniazd;
- ✓ wiewiórki w miastach mogą być przyzwyczajone do ludzi;
- ✓ mogą gryźć i drapać
- ✓ możliwość zarażenia wścieklizną;
- ✓ wskazania do eutanazji – złamanie kręgosłupa, złamanie szczęki bądź żuchwy

Bobry

- ✓ nie należą do zwierząt agresywnych;
- ✓ w razie zagrożenia potrafią się bardzo szybko poruszać;
- ✓ chwytanie sprawnych osobników jest bardzo trudne;

Nietoperze

- ✓ są bardzo delikatnymi zwierzętami;
- ✓ zawsze należy je chwycić w rękawiczkach;
- ✓ mogą być nosicielami wścieklizny;
- ✓ nietoperzom które wleciały do mieszkania należy umożliwić swobodne jego opuszczenie;
- ✓ wskazania do eutanazji – złamanie kości skrzydeł, rozległe ubytki błony lotnej, urazy kości miednicznych, brak palców

Nietoperze

Gady krajowe

- ✓ **węże**
  - zaskroniec zwyczajny,
  - żmija zygzakowata,
  - gniewosz plamisty,
  - wąż Eskulapa
- ✓ **jaszczurki (padalec!)**
- ✓ **żółwie**

Węże – zaskroniec zwyczajny

- ✓ nie jest jadowity
- ✓ żółte plamy za głową
- ✓ złapany może zwrócić pokarm

Węże – żmija zygzakowata

- ✓ jest jedynym jadowitym gadem w Polsce
- ✓ wyraźny zygzak na stronie grzbietowej
- ✓ miedzianka, odmiana czarna

Żółw błotny

- ✓ wskazania do eutanazji – urwane kończyny (np.: po poturbowaniu przez psy), złamanie pancerza, jeżeli nie można mu udzielić fachowej pomocy

Gatunki egzotyczne

- specjalistyczny sprzęt i duża ostrożność
- brak rozwiązań prawnych i systemowych
- zalecana pomoc specjalisty
- problem przebywania w środowisku
- edukacja i monitoring

Sprzęt

- odpowiedni pojazd transportowy (wyposażenie, dokumenty),
- **klatki, transportery, worki, siatki**, pojemniki specjalistyczne, **kartony**,
- chwytaki, sieci, pętle, płachty, haki, podbieraki,
- ręczniki, gazy, bandaże, opaski, wyściółki,
- **odzież ochronna**, okulary, **rękawice**, maski,
- apteczka pierwszej pomocy,
- sprzęt do chemicznej immobilizacji zwierząt.

Zagrożenia

- Choroby odzwierzęce
- Zranienia, okaleczenia, urazy

Literatura

- ✓ Zwierzęta w mieście interwencje – Poradnik dla służb miejskich i lekarzy weterynarii, 2007. A. G. Kruszewicz, A. Czujkowska, Oficyna Wydawnicza MULTICO Warszawa.
- ✓ Podstawy rehabilitacji dzikich zwierząt. Przewodnik po dostępnej wiedzy na temat biologii i leczenia w kontekście rehabilitacji dzikich zwierząt. - Tłumaczenie i opracowanie na podstawie „IWRC Basic Wildlife Rehabilitation 5th edition”. A. Czujkowska.
- ✓ Poradnik ochrony bociana białego dla lekarzy weterynarii. 2012. A. Czujkowska. Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian” Warszawa.

www.krakow.rdos.gov.pl

Dziękujemy za uwagę

